

Miejsce na identyfikację szkoły

ARKUSZ PRÓBNEJ MATURY Z OPERONEM HISTORIA

POZIOM ROZSZERZONY

Czas pracy 180 minut

LISTOPAD
ROK 2009

Instrukcja dla zdającego

1. Sprawdź, czy arkusz egzaminacyjny zawiera 20 stron (zadania 1–22). Ewentualny brak zgłoś przewodniczącemu zespołu nadzorującego egzamin.
2. Rozwiązania zadań zamieść w miejscu na to przeznaczonym.
3. Pisz czytelnie. Używaj długopisu/pióra tylko z czarnym tuszem/atramentem.
4. Nie używaj korektora, a błędne zapisy wyraźnie przekreśl.
5. Pamiętaj, że zapisy w brudnopisie nie podlegają ocenie.

Życzymy powodzenia!

Za rozwiązanie
wszystkich zadań
można otrzymać
łącznie **50 punktów**.

Wpisuje zdający przed rozpoczęciem pracy

PESEL ZDAJĄCEGO

**KOD
ZDAJĄCEGO**

Część I
TEST SPRAWDZAJĄCY WIADOMOŚCI I UMIEJĘTNOŚCI USTALONE
W STANDARDACH WYMAGAŃ EGZAMINACYJNYCH Z HISTORII (20 punktów)

Zadanie 1. (1 pkt)

Przeczytaj zamieszczone w tabeli fragmenty tekstów źródłowych i określ, których państw starożytnych one dotyczą. Nazwy państw wpisz we właściwe rubryki.

a)	<i>Nasz ustrój polityczny nie jest naśladownictwem obcych praw, a my sami raczej jesteśmy wzorem dla innych niż inni dla nas. Nazywa się ten ustrój demokracją, ponieważ opiera się na większości obywateli, a nie na mniejszości. W sporach prywatnych każdy obywatel jest równy w obliczu prawa; jeśli zaś chodzi o znaczenie, to jednostkę ceni się nie ze względu na jej przynależność do pewnej grupy, lecz ze względu na talent osobisty, jakim się wyróżnia; nikomu też, kto jest zdolny służyć ojczyźnie, ubóstwo albo nieznanne pochodzenie nie przeszkadza w osiągnięciu zaszczytów.</i> Cyt. za: http://www.eduinfo.pl/scenar.php?action=more&id=99&idg=11	
b)	<i>[...] uznaliśmy za rzecz konieczną, między innymi zarządzeniami, zdaniem naszym dla wielu ludzi pożytecznymi, wydać przede wszystkim i to, które się do czci Bóstwa odnosi, a mianowicie, chrześcijanom i wszystkim dać zupełną wolność wyznawania religii, jaką kto zechce.</i> Cyt. za: Teksty źródłowe do nauki historii w szkole średniej, z. 12, oprac. L. Piotrowicz, Kraków 1923.	
c)	<i>Jam jest król, który zmusił do postuszeństwa cztery strony świata, ulubieniec bogini Isztar. Gdy bóg Marduk polecił mi, abym dobrze ludźmi rządził, abym dał krajowi dobre kierownictwo, włożyłem prawo i sprawiedliwość do ust kraju, zapewniłem ludziom pomyślność!</i> <i>§ 1: Jeśli ktoś kogoś oskarżył o zabójstwo i tego nie udowodnił, poniesie karę śmierci.</i> Cyt. za: http://www.konflikty.pl/a,1703,Starozytnosc,Kodeks_Hammurabiego.html	

Zadanie 2. (1 pkt)

Na fotografiach ukazano trzy zabytki kultury antycznej. Z poniższej listy do każdego z nich dobierz stosowną nazwę. Wpisz właściwe nazwy w wykropkowania.

pałac cesarski w Pekinie, stupa, Wielki Mur Chiński, wał Hadriana, akwedukt w Segowii, Partenon w Atenach, Porta Nigra w Kolonii, ziggurat z Ur, łuk Tytusa w Rzymie

a)
.....

b)

c)

Zadanie 3. (1 pkt)

Wykonaj polecenia, wykorzystując podane niżej nazwy wojen stoczonych przez starożytny Rzym.

wojna z Pyrrusem, I wojna punicka, II wojna punicka, III wojna punicka, wojna z Mitrydatesem Eupatorem, wojna z Gallami

a) Podaj nazwę pierwszej chronologicznie wojny.

.....

b) Podaj nazwę wojny, w której rozegrana została bitwa pod Kannami.

.....

c) Podaj nazwę wojny, którą prowadził Juliusz Cezar.

.....

Zadanie 4. (1 pkt)

Do fragmentów biogramów podanych w tabeli dopisz imiona filozofów greckich.

a)	Jeden z głównych przedstawicieli szkoły cyników; wg legendy mieszkał w beczce (cysternie na wodę); głosił i realizował ideał życia zgodnego z naturą i wyrzeczenia się wszelkich dóbr materialnych.	
b)	Nauczyciel Platona; w młodości związany ze stronnictwem peryklejskim, ostatecznie stał się przeciwnikiem demokracji, co było prawdziwym powodem wytoczonego mu w 399 r. p.n.e. procesu; skazany na śmierć przez otrucie cykutą.	
c)	Urodzony w Abderze twórca atomistycznej teorii budowy świata, zwolennik skrajnego determinizmu.	

Zadanie 5. (1 pkt)

Wyjaśnij wymienione niżej pojęcia związane ze starożytnością.

a) ostracyzm

.....

.....

.....

.....

b) limes

.....

.....

.....

.....

Zadanie 6. (1 pkt)

Uporządkuj chronologicznie wydarzenia z dziejów Kościoła, przy najwcześniejszym wpisując literę A, przy najpóźniejszym literę B. Pozostałych wydarzeń nie oznaczaj.

a)	Utworzenie zakonu benedyktynów	
b)	Utworzenie zakonu jezuitów	
c)	Utworzenie zakonu franciszkanów	
d)	Utworzenie zakonu cystersów	

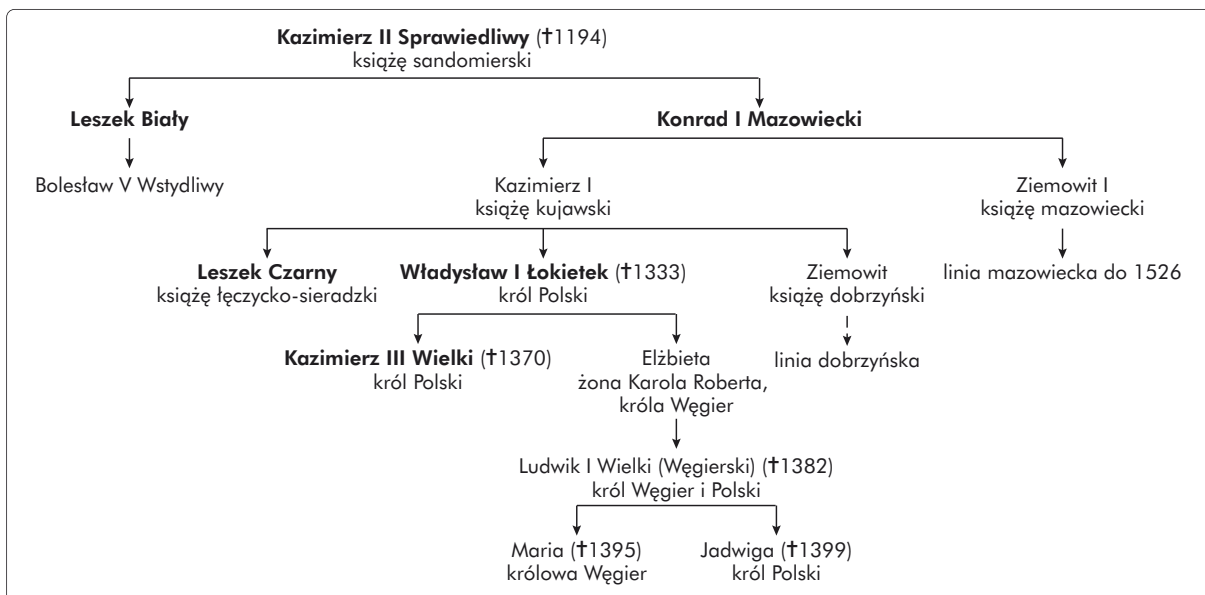
Zadanie 7. (1 pkt)

Wśród podanych w tabeli stwierdzeń rozpoznaj prawdziwe i fałszywe i wpisz przy nich odpowiednio „prawda” lub „fałsz”.

a)	Pierwszym koronowanym władcą Polski był Mieszko I.	
b)	Bolesław Chrobry był sygnatariuszem pokoju w Budziszynie.	
c)	Siedzibę władców Polski do Krakowa przeniósł Bolesław Szczodry.	
d)	Przemysł II kronował się na króla Polski przed śmiercią Wacława II.	

Zadanie 8. (2 pkt)

Przeanalizuj zamieszczony fragment tablicy genealogicznej Piastów, a następnie wykonaj polecenia.

a) Uzupełnij poniższą tabelę imionami przedstawicieli dynastii Piastów z tablicy genealogicznej pasującymi do fragmentów notek biograficznych.

I.	Syn Jadwigi, córki Bolesława Pobożnego; dążył do wzmocnienia Królestwa Polskiego w sojuszu z Węgrami. W Wyszehradzie zawarł z królem węgierskim Karolem Robertem układ, w myśl którego w razie bezpotomnej śmierci tron polski miał przypaść Andegawenom. Zmarł, nie pozostawiając męskiego potomka.	
II.	Wnuk Bolesława Krzywoustego, prowadził walki o zwierzchni tron krakowski z innymi książętami piastowskimi. Według najnowszych badań, zmieniających datację tego wydarzenia, osadził zakon krzyżacki w Ziemi Chełmińskiej.	
III.	Najmłodszy syn Bolesława III Krzywoustego, ojciec Konrada I Mazowieckiego. W 1184 r. uznał zwierzchnictwo cesarza.	

b) Określ (podaj nazwy) więzów powinowactwa (rodzinnych) łączących:

– Bolesława V Wstydliwego z Kazimierzem II Sprawiedliwym

.....

– króla węgierskiego Karola Roberta z Kazimierzem III Wielkim

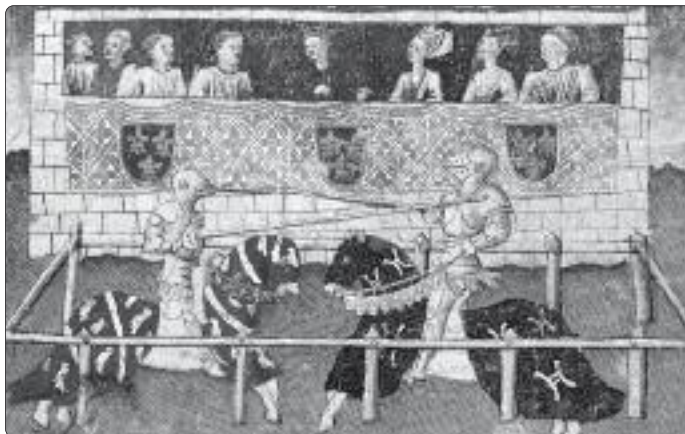
.....

Zadanie 9. (3 pkt)

Przeanalizuj ilustrację, a następnie, posilując się wiedzą pozaźródłową, wykonaj poniższe polecenia.

a) Nazwij scenę przedstawioną na rysunku i wymień trzy cele organizowania tego typu widowisk.

.....
.....
.....
.....

.....
.....

b) Wymień dwa elementy uzbrojenia rycerskiego widocznego na rysunku.

.....

c) Podkreśl właściwą nazwę określającą ogrodzony plac, na którym odbywały się wydarzenia takie jak ukazane na ilustracji. Nazwą tą niekiedy określa się też ogrodzenie placu.

- wilkierze
- szranki
- arabeski
- palisada
- parkur

Zadanie 10. (3 pkt)

Przeanalizuj tekst źródłowy, a następnie wykonaj polecenia.

8 kwietnia 1525 r.

[...] mistrz Albrecht, margrabia brandenburski, przybył do Nas osobiście z kilku członkami Zakonu, a swymi poddanymi [...], a następnie [...] usilnie Nas o to prosili, abyśmy ziemię tę oddali mu w lenno, oświadczając, że przez taki układ więcej pożytku przyniosą Nam i Rzeczypospolitej, a po-

kój będzie pewniejszy. My więc biorąc pod uwagę przede wszystkim pożytek Chrześcijaństwa, które wobec tak gwałtownego nacisku niewiernych jedynie pokojem i zgodą między chrześcijańskimi książętami może być zachowane, następnie spełniając życzenie Ojca św., Jego Cesarskiej i Katolickiej Mości, Krewniaka Naszego, Ludwika, króla Czech i Węgier, oraz innych książąt chrześcijańskich [...] a wreszcie pragnąc wyświadczyć łaskę i przysługuje ukochanemu siostrzeńcowi Naszemu, Albrechtowi [...] jemu, jako też Jego prawowitym męskim potomkom nadajemy w wieczystą i niepodzielną inwestyturę przez wręczenie Naszej chorągwi poniżej wymienione ziemie, miasta, miasteczka i zamki [...].

Margrabia Albrecht, ks. Pruski, oraz jego następcy i dziedzice lenna, zobowiązani za wyświadczone im przez Nas dobrodziejstwo składać Nam takie przyrzeczenie uległości, że gdybyśmy z racji owej ugody lub nadania lenna zostali zaatakowani przez jakiegokolwiek księcia lub państwo, wtedy margrabia Albrecht, względnie jego następcy, książęta pruscy, mają Nam i Naszemu Królestwu przyjść wszędzie z pomocą we własnej osobie wraz ze wszystkimi swymi poddanymi i z całą swą siłą. Nawzajem zaś My i Nasi Następcy będziemy obowiązani w podobnym wypadku to samo uczynić.

Cyt. za: www.konotop.zgora.pl/teksty/SPpdf

a) Podaj nazwę rodu, z którego pochodził wspomniany w tekście Albrecht, oraz nazwę kraju, jakiego dotyczy cytowany dokument.

.....

b) Własnymi słowami przedstaw zobowiązania nałożone w dokumencie na Albrechta.

.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....

c) Podaj imię króla Rzeczypospolitej, który był sygnatariuszem akt, oraz datę roczną śmierci tego władcy.

.....

Zadanie 11. (1 pkt)

Spośród podanych niżej postaci podkreśl dwie związane z wojną trzydziestoletnią.

- a) Albrecht Wallenstein
- b) Jerzy I Rakoczy
- c) don Juan de Austria
- d) Karol XII
- e) Tadeusz Kościuszko
- f) Giuseppe Mazzini

Zadanie 12. (1 pkt)

Przeanalizuj ilustracje, a następnie postaw znak X przy grafice ukazującej polskiego szlachcica z XVII w.

a

b

c

d

Zadanie 13. (1 pkt)

Połącz polskie powstania od XVIII do XX w. z wymienionymi niżej postaciami. Przy każdym z powstań wpisz **jedną** związaną z nim postać.

Jakub Szela, Piotr Wysocki, Józef Madaliński, Stanisław Konarski, Edward Dembowski, Romuald Traugutt, Antoni Chruściel, Ignacy Paderewski

a)	Powstanie kościuszkowskie	
b)	Powstanie listopadowe	
c)	Powstanie styczniowe	
d)	Powstanie wielkopolskie	
e)	Powstanie warszawskie	

Zadanie 14. (1 pkt)

Przeanalizuj fragment tekstu źródłowego, a następnie, posiłkując się wiedzą pozaźródłową, podaj nazwę państwa, którego dotyczy dokument, rok jego wydania oraz nazwę miasta, gdzie wydano cytowany tekst.

Tytuł I.

Art. 1. Religia katolicka, apostołska, rzymska jest religią stanu.

Art. 2. Wszelka część religijna jest wolna i publiczna.

Art. 3. Księstwo [...] podzielone będzie na sześć diecezji, będzie w nim jedno arcybiskupstwo i pięć biskupstw.

Art. 4. Znosi się niewola. Wszyscy obywatele są równi przed obliczem prawa. Stan osób zostaje pod opieką trybunałów.

Tytuł II. O rządzie

Art. 5. Korona książęca [...] jest dziedziczną w osobie króla saskiego, jego potomków, dziedziców i następców podług porządku następstwa ustanowionego w domu saskim.

Cyt. za: www.konotop.zgora.pl/teksty/KKW.pdf

Zadanie 15. (1 pkt)

Połącz podane niżej postaci z dziedzinami, w których działały. Wszystkie nazwiska wpisz do właściwych rubryk tabeli.

Stanisław Maczek, Stefan Wyszyński, Roman Dmowski, Jerzy Popiełuszko, Stanisław Mikołajczyk, Jerzy Grotowski, Stefan Banach, Władysław Strzemiński, Franciszek Kleeberg, Tadeusz Kotarbiński

a)	religia	
b)	sztuka	
c)	wojskowość	
d)	polityka	
e)	nauka	

Część II
Analiza źródeł wiedzy historycznej (10 punktów)

Temat: Prawo na przestrzeni dziejów

Zapoznaj się z materiałami źródłowymi (źródła A–J). Następnie wykonaj polecenia zamieszczone w arkuszu odpowiedzi (zadania 16–21).

Źródło A

Źródło B

Gdy wzniosły Anum, król bóstw Anunnaków, (i) bóg Enlil, pan nieba i ziemi, który wyznacza losy kraju, bogu Mardukowi [...] przyznali władzę nad wszystkimi ludźmi [...] jego wzniosłe imię obwieścili Babilonowi, na (wszystkich) krańcach świata uczynili go najpotężniejszym, zapewnili mu w nim (w Babilonie) trwałe królestwo, [...] wtedy, mnie, [...] abym sprawiedliwości dał wzejść na ziemi, abym wytracił bezbożnych i złoczyńców, aby silny słabego nie krzywdził, [...] Anum i bóg Enlil po imieniu zawołali dla dobra ludzi.

Jam (jest) [...], powołany przez boga Enlila pasterz, który [...] czyni wszystko co pomyślne dla miasta Nippur-Duranki, oddany strażnik świątyni Ekur. [...]

Nasienie królewskie, splotzone przez boga Sina; [...]

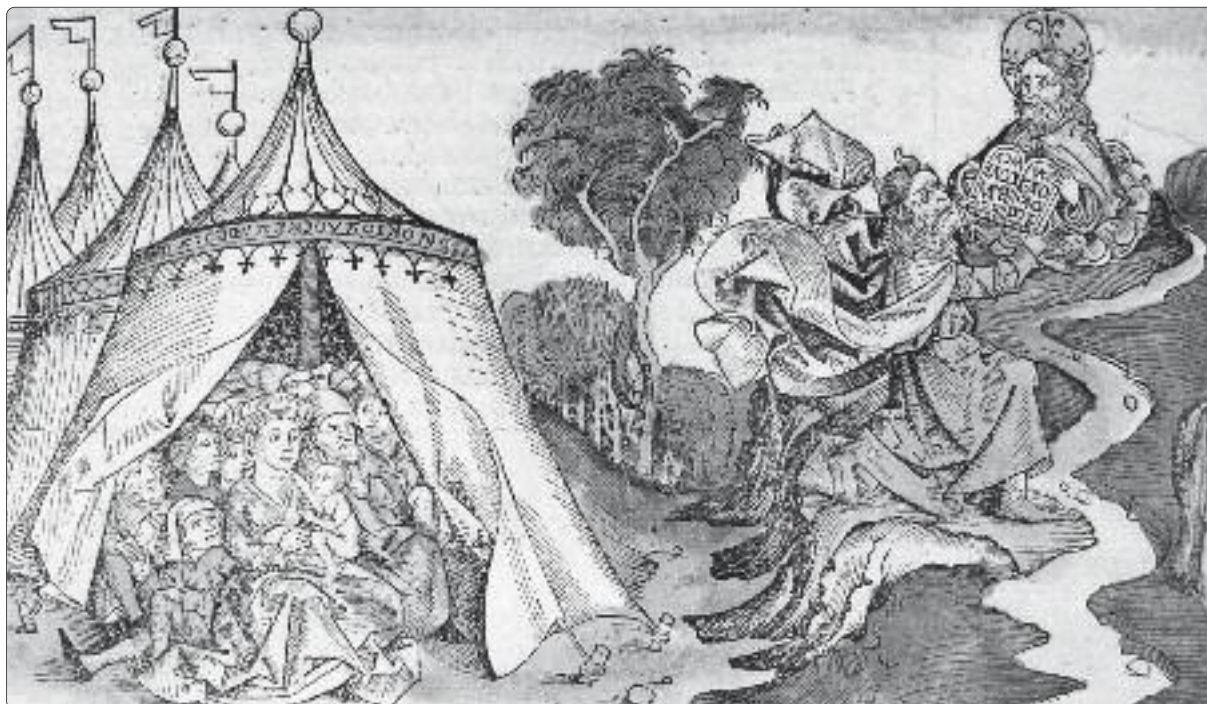
Oddany, pokorny wobec wielkich bogów, [...].

Jam jest król, który zmusił do posłuszeństwa cztery strony świata, ulubieniec bogini Isztar.

Gdy bóg Marduk polecił mi, abym dobrze ludźmi rządził, abym dał krajowi kierownictwo, włożyłem prawo i sprawiedliwość do ust kraju, zapewniłem ludziom pomyślność.

Cyt. za: J. Justyński, *Wybór tekstów źródłowych z historii doktryn polityczno-prawnych*, Toruń 1994.

Źródło C

Źródło D

Kto pobije człowieka na śmierć, śmiercią karany będzie. Lecz kto nie czyhał, ale Bóg nadarzył tak pod rękę jego – to wyznaczę [...] miejsce dokąd ma uciec. [...]

Kto uderzy ojca swego, albo matkę swoją, śmiercią ukarany będzie. [...]

A kto przeklina ojca swego, albo matkę swoją, śmiercią ukarany będzie.

A gdy pokłóć się ludzie, a uderzy jeden drugiego kamieniem, albo pięścią i nie umrze, ale zapadnie na łożo, to jeżeliby powstał [...] – uwolnionym będzie uderzający; wszakże za zmarnowanie czasu go wynagrodzi, i da go zupełnie wyleczyć. [...]

Gdy [...] uderzy kto kobietę brzemienną, tak że poronionym będzie płód jej, inny zaś wypadek nie zajdzie, tedy poniesie karę pieniężną [...]. Jeżeli zaś zajdzie wypadek [śmierć kobiety lub uszkodzenie jej ciała], tedy ustanowisz życie za życie, oko za oko, ząb za ząb [...], rana za ranę [...].

Jeżeli uderzy kto w oko niewolnika swego [...] i uszkodzi je, to wypuści go na wolność [...].

Gdy wyruszysz na wojnę przeciw wrogowi twojemu, [...] – nie obawiaj się [...]; gdyż Wiekuisty, Bóg twój, z tobą, który cię wywiódł z ziemi [...].

[...] przedłożysz mu [wrogowi] pokój. Jeżeli pokojem ci odpowie, i otworzy się tobie, [...] stanie się hołdownikiem twoim, i służyć ci będzie. Jeżeli zaś nie uczyni pokoju z tobą [...] porazisz wszystkich mężczyzn jego ostrzem miecza; tylko kobiety i dzieci, bydło i wszystko co będzie [...] zgarniesz sobie, i będziesz pożywał łupy wrogów twoich, które oddał ci Wiekuisty, Bóg twój. [...]

Cyt. za: M. Schorr, *Teksty źródłowe do nauki historii w szkole średniej*, z. 3, Kraków 1926.

Źródło E

Źródło F

[...] jest winny tej zbrodni, że nie uznaje bogów, których uznaje państwo, lecz wprowadza różne od nich, nowe bóstwa. Winny jest tej także zbrodni, że psuje młodzież. Kara – śmierć.

Cyt. za: A. Krokiewicz, *Zarys filozofii greckiej*, Warszawa 1971.

Źródło G

[...] Kryton skinął na chłopca, który stał w pobliżu; chłopiec [...] za chwilę wrócił ze sługą więziennym; on to miał podać truciznę [...] i niósł ją utartą w kielichu. Na widok dozorczy [więzień] rzekł: „No, przyjacielu, bo to twoja specjalność, co mam robić?”. Sługa odpowiedział: „Nic innego, jak tylko wypić i przechadzać się, aż ci nogi ociążą, następnie położyć się; wtedy trucizna resztę zrobi”. Równocześnie podał [...] kielich; a ten wziął, i spojrzał bardzo łagodnie na sługę, i ani nie drgnął, ani twarzy nie skrzywił, ani nie zbladł, [...] i zapytał: „Jak myślisz, czy można i z takiego napoju ulać trochę jakiemu bogu na ofiarę?”. Sługa odpowiedział: „Tyle ucieramy [trucizny] [...], ile wedle naszego obliczenia wystarczy wypić”. „Rozumiem – odpart filozof – za to wolno, a nawet należy pomodlić się do bogów o szczęśliwe przenosiny na tamten świat [...]”. Urwał, i w tej-że chwili swobodnie i z pogodą na licu wypił [...].

Cyt. za: J. Kowalski, *Teksty źródłowe do nauki historii w szkole średniej*, z. 7, Kraków 1923.

Źródło H

Niechaj więc wiadomym będzie współczesnym i potomnym, że my – Bolesław, z łaski bożej książę krakowski i sandomierski [...], zważając na wierność i zacność wiernego nam (rycerza) komesa Klemensa z Ruszczy, wojewody krakowskiego, który przez swą zmyślność wybawił nas z więzienia stryja naszego Konrada i przywrócił do dawnej wolności, potem skoro ten książę [...] w wielkiej sile z licznym wojskiem w ziemie nasze wkroczył pragnąc podboju onych a naszej zguby, tenże Klemens zebrawszy przyjaciół swe i nasze rycerstwo – jako wierny rycerz i wojownik dzielny – uderzył na wodzów w polu zwanym Suchodół i z pomocą boską wielu przeciwników naszych powalił,

innych zmusił do ucieczki i nas wprowadzając na powrót w księstwo nasze wszystkie granice ziem naszych ochraniał mieczem swym i dzielnością serca swego; wynagradzając, jak wypada, wierność jego dajemy i nadajemy jemu i potomkom jego obojga płci wszelkie wolności, jakie sami mamy w państwie naszym, tak że wszelkie dziedzictwa rzeczzonego pana Klemensa, przez spadek, wystugę i pieniądze nabyte, wolnymi będą zupełnie od wszelkich poborów, opłat, przewozów, jakkolwiek zwanych. Prócz tego tenże pan Klemens i potomkowie jego będą mieli moc sądzenia ludu swego i wyrokowania we wszystkich sprawach według zwyczaju naszego dworu, tj. na wodę, na żelazo rozpalone, na pojedynek kijami i mieczami, na powieszenie i ucięcie członków. Może też według swej woli (wspomniany Klemens) w dziedzictwach swych stawiać warownie, grody i miasta. Żeby zaś ta nasza darowizna wieczystej nabrała mocy, list niniejszy pieczęcią naszą kazaliśmy opatrzyć. Działo się to jawnie w Krakowie w roku 1252 wobec świadków.

Cyt. za: H. Paszkiewicz, Dzieje Polski, t. I, Warszawa 1924.

Źródło I

Fragment współczesnej pracy naukowej na temat inkwizycji

[...] nasze pojęcia dotyczące inkwizycji mogą być w niemałej mierze pochodną bardziej mitu niż faktów: przeciętnemu człowiekowi prawdopodobnie bardzo trudno przyjdzie uwierzyć, że tak naprawdę nie istniała nigdy – poza oczywiście obszarem polemiki i fikcji – Inkwizycja rozumiana jako jeden, pojedynczy, wszechpotężny, przerażający, scentralizowany trybunał-bestia, penetrujący swoimi mackami wszystkie rejony Kościoła i świata, dławiący wszelkie przejawy poszukiwania religijnej prawdy i intelektualnej czy politycznej wolności. Taką „Inkwizycję” znany amerykański historyk Edward Peters nazywa – nie kierowany bynajmniej jakąkolwiek apologetyczną ambicją – „Inkwizycją współczesnego folkloru”.

Co natomiast było? Najpierw od końca XII do XV wieku, działali w Kościele inkwizytorzy – ludzie wyznaczani przez papieża, rzadziej przez biskupów, do rozsądzania sygnalizowanych zarzutów o herezję w konkretnych rejonach Europy. [...]

[...] „inquisitio” oznacza w tym czasie czynność (postępowanie, dochodzenie inkwizycyjne), a nie zinstytucjonalizowany trybunał. [...]

Począwszy od XV stulecia zaczęły się pojawiać trybunały inkwizycyjne [...].

Czy i w jakiej mierze inkwizycja średniowieczna zajmowała się także oskarżeniami o czary? W latach 1231–1233 Konrad z Marburga informował papieża Grzegorza IX o wielu wykrytych przez siebie przypadkach oddawania czci szatanowi. W odpowiedzi papież ponaglał go, aby z gorliwością przeciwstawił się rozszerzaniu zła. Ale już papież Aleksander IV – i to dwukrotnie (1258, 1260) – w odpowiedzi na podobne doniesienia zabronił inkwizytorom przeprowadzania procesów osób podejrzanych o uprawianie czarów, chyba że jednocześnie były one oskarżone o jawną herezję. Dopiero [...] papież Innocenty VIII ostatecznie unieważnił decyzje Aleksandra IV, zobowiązując inkwizytorów do podjęcia zdecydowanych kroków przeciw wszystkim, którzy wzywają diabła. Dwa lata później (1486) został opublikowany *Malleus Maleficarum* (Młot na czarownice). [...] W ciągu następnych 25 lat *Malleus* doczekał się aż 14 wydań, co pokazuje – jak słusznie zauważa Bernard Hamilton – że trzeba go raczej uważać za „symptom niż za przyczynę” narastającej u kresu średniowiecza hysterii, która w XVI i XVII wieku przekształciła się w prawdziwe „polowanie na czarownice”, rozpętane lawinowo (ze szczytowym rokiem 1620) i na miarę, której średniowiecze w ogóle nie znało. Ulegnie im cała Europa, niezależnie od podziałów religijnych zrodzonych w dobie reformacji [...].

Inkwizycja hiszpańska [...] – według szacunkowych danych (gdyż nie zachowała się pełna dokumentacja jej działalności) – wydała w latach 1550–1800 około 3–4 tysięcy wyroków śmierci (na ponad 200 tysięcy przeprowadzonych dochodzeń) [...]. Wobec pozostałych winnych zastosowano inne kary: konfiskatę mienia, uwięzienie, wygnanie, chłostę, galery, odbycie pielgrzymki czy noszenie wyróżniającego stroju [...].

G. Ryś, *Inkwizycja*, Kraków 1997.

Źródło J

Kara śmierci orzekana w krakowskim sądzie grodzkim w II połowie XVIII w.

Lata	Łączna liczba skazanych	Liczba skazanych na śmierć
1751–1760	136	64
1761–1770	55	33
1771–1780	33	18
1781–1790	44	7

Cyt. za: M. Mikołajczyk, *Przestępstwo i kara w prawie miast Polski południowej XVI–XVIII wieku*, Katowice 1998.

Arkusz odpowiedzi

Na podstawie źródeł A i B

Zadanie 16. (2 pkt)

a) Podaj nazwę starożytnego państwa, z którego pochodzą oba źródła. Podaj imię władcy związanego z powstaniem obu źródeł, a następnie, posiłkując się wiedzą pozazródłową, podaj nazwę systemu ustrojowego panującego w omawianym państwie.

.....
.....
.....

b) Wyjaśnij, jaką funkcję w systemie wymienionym przez siebie w poleceniu a) pełniła religia. Podaj przykład współcześnie istniejącego państwa, w którego systemie ustrojowo-prawnym religia również odgrywa bardzo znaczącą rolę.

.....
.....
.....
.....

Na podstawie źródeł C i D

Zadanie 17. (2 pkt)

a) Podaj nazwę starożytnego kraju, którego dziejów dotyczą oba źródła, a następnie podaj trzy wskazówki dowodzące takiej identyfikacji.

.....
.....
.....
.....

.....
.....

b) Wyjaśnij, na czym polegała zasada talionu, a następnie na przykładzie cytowanego tekstu wyjaśnij, w jakich okolicznościach odstępowano od jej stosowania.

.....
.....
.....
.....
.....
.....

Na podstawie źródeł E, F, G

Zadanie 18. (2 pkt)

a) Zidentyfikuj postać (podaj jej imię) przedstawioną w źródłach, wyjaśnij, jakie czyny jej zarzucono i jaki zapadł wyrok.

.....
.....
.....
.....
.....

b) Wyjaśnij, dlaczego w przedstawionej sprawie zapadł tak surowy wyrok.

.....
.....
.....
.....
.....

Na podstawie źródła H

Zadanie 19. (1 pkt)

Napisz, jak ogólnie nazywa się dokument zawierający podobne treści do zacytowanych. Co w podanym źródle wskazuje na poprawność twojej tezy?

.....
.....
.....
.....
.....

Na podstawie źródła I

Zadanie 20. (2 pkt)

a) Opisz, czym zajmowali się inkwizytorzy w średniowieczu i epoce wczesnonowożytnej.

.....

.....

.....

.....

b) Wyjaśnij, na czym polega zdaniem autora tekstu błąd w potocznym rozumieniu inkwizycji średniowiecznej.

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

Na podstawie źródła J

Zadanie 21. (1 pkt)

Scharakteryzuj tendencje zmian liczby skazanych na karę śmierci w zestawieniu z ogólną liczbą skazanych. W swojej odpowiedzi uwzględnij tendencję dotyczącą liczb bezwzględnych i liczb względnych.

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

BRUDNOPIS (*nie podlega ocenie*)